

ВШССОВ У КИКИНДИ
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „ЈОВАН ПОПОВИЋ“ КИКИНДА

„СВАКА ПРИЧА НЕШТО ПОРУЧУЈЕ“
извештај о реализованом пројекту

Кикинда, 2024.

Припремиле

Др Миланка Маљковић, проф.

Милана Бајкин, дипл. библиотекар

Др Србислава Павлов, проф.

**„СВАКА ПРИЧА НЕШТО ПОРУЧУЈЕ“
извештај о реализованом пројекту**

САДРЖАЈ

САРАДЊА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ „ЈОВАН ПОПОВИЋ“ И ВШССОВ У КИКИНДИ	5
МЕТОДИЧКЕ АКТИВНОСТИ ИЗ РАЗВОЈА ГОВОРА У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА „СВАКА ПРИЧА НЕШТО ПОРУЧУЈЕ“ – ПРЕДЛОЗИ СТУДЕНАТА	10

Информације о пројекту „Свака прича нешто поручује“

Пројекат под називом „Свака прича нешто поручује“ реализован је током школске 2023/24. године као вид сарадње између Народне библиотеке „Јован Поповић“ и Високе школе струковних студија за образовање васпитача у Кикинди. Непосредни реализатори су Милана Бајкин, дипл. библиотекар, Градска библиотека „Јован Поповић“, др Миланка Маљовић, проф. струковних студија, др Србислава Павлов, проф. струковних студија и студенти ВШССОВ у Кикинди: Тамара Радин, Јелена Стојановић, Катарина Михајлов, Кристина Богосављевић, Уна Родић и Зорана Лазец. Публикација која се налази пред читаоцима представља извештај о реализованом пројекту.

Милана Бајкин¹, дипл. библиотекар
Градска библиотека „Јован Поповић“
Кикинда

САРАДЊА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ „ЈОВАН ПОПОВИЋ“ И ВШССОВ У КИКИНДИ

РЕЗИМЕ: Љубав према читању и навика доласка у библиотеку стиче се на предшколском узрасту, те ауторка у раду наглашава неопходност добро осмишљене сарадње васпитача и библиотекара. Савремена технологија омогућава улазак у свет *хипер-стварности*, са хипертекстовима у којима слика, визија или игра знакова замењује стварне доживљаје и искуства што имплицира методичке активности које уз помоћ мултимедијалних и дидактичких средстава на занимљив и пријемчив начин представљају деци књигу и читање. У оквиру пројекта „Свака прича нешто поручује“ одабране су сликовнице које својом темом испуњавају неку васпитну функцију, баве се емоционалним категоријама или су занимљиве због језичке форме и ритма. Текст сликовнице је носио поруку која је важна за правилан развој деце. Студенти, будући васпитачи, ће бити спона између библиотеке и деце предшколског узраста

КЉУЧНЕ РЕЧИ: *сарадња, библиотека, висока школа струковних студија за образовање васпитача*

Библиотеке од свог оснивања имају културно-образовни карактер и место су окупљања свих грађана једне локалне заједнице. Грађани од библиотеке очекују да изађе из стереотипног оквира позајмљивања књига, да тесно сарађује са другим институцијама локалне заједнице, да организује едукативне радионице у овиру којих ће деца квалитетно проводити своје слободно време. Примери добре праксе указују на подстицајно деловање библиотеке и библиотекара на социјализацију, усвајање нових знања и креативност, подстицање интелектуалног развоја, критичког мишљења, поштовање и неговање традиције и културе. У области образовања, библиотеке

¹ milanabajkin@gmail.com

налазе широк простор деловања. Досадашња искуства су показала да школе за образовање будућег васпитно-образовног кадра и јавне библиотеке имају много разлога да сарађују. Из тих разлога током школске 2023/2024. године потписан је протокол о сарадњи између Високе школе струковних студија за образовање васпитача у Кикинди и Народне библиотеке „Јован Поповић“. По природи делатности којом се баве оне морају бити партнери у пружању подршке током процеса ране писмености и учења. Библиотека има дугу историју подршке свим студентима и просветним радницима. Кроз обезбеђивање материјала и програма, оне имају кључну улогу у припреми деце за школу.

Путем добро осмишљене сарадње васпитач и библиотекар могу децу предшколског узраста увести у процес учења. Улазимо у свет *хипер-стварности*, са хипертекстовима у којима слика, визија или игра знакова замењује стварне доживљаје и искуства. Одговор библиотекара и васпитача на појаву нових информационих технологија су методичке активности које уз помоћ мултимедијалних и дидактичких средстава на занимљив и пријемчив начин представљају деци књигу и читање. Да би се усадила љубав према читању и стекла навика доласка у библиотеку, потребно је радити са децом још у вртићу. Неопходно је да приликом припреме за школу, вртићи „не заобилазе библиотеку“. *Библиотечке навике* је потребно усадити још у вртићу. Рад са децом треба да почне од вртића када их треба заинтересовати за библиотеку (Belogortseva, 2011). Едуковање најмлађег нараштаја, развијање дечје свести да су и сами део једне културне средине је дуготрајан, али једини прави пут. Библиотекари имају важну улогу у стварању културе која подржава логичко закључивање и подстиче читање из задовољства .

Приликом реализације пројекта „Свака прича нешто поручује“ из богатог фонда Дечијег одељења одабрали смо сликовнице које својом темом испуњавају неку васпитну функцију, баве се емоционалним категоријама или

су занимљиве због језичке форме и ритма. Текст сликовнице је морао да има поруку која је важна за правилан развој деце. Читање није природна и урођена вештина већ се развија током образовања и васпитања. Читање деци у предшколском узрасту позитивно утиче на емоционални и ментални развој. Са сликовницама деца треба да се упознају још у најранијем узрасту јер их оне уводе у свет књижевности. Кроз реализовани пројекат студенти, будући васпитачи, ће бити спона између библиотеке и деце предшколског узраста.

У години пред школу и првом разреду, малишани којима се претходно читало и који су имали прилику да прате читање сликовница и да их разгледају, сасвим су свесни и сликовног и текстовног дела странице или двостранице и чињенице да прича коју слушају произилази из структуре текста. Претходна искуства подсећају их да су из сликовница сазнали многе занимљиве ствари, те да су у њиховом читању/слушању посебно уживали” (Поповић и Нововић, 2020). Због тога сликовнице, као прве књиге, са којима се деца упознају морају бити богато илустроване и садржински занимљиве да би привукле и задржале дечију пажњу.

Слике/илустрације не чине књигу само привлачнијом, већ преносе исту поруку као и писана реч. Прича и илустрације су обједињени тако да дете може да схвати „смисао“ приче кроз слике. Илустрације су визуелни „језик“ сликовнице. Оне деци пружају визуелни доживљај прочитаног. Текст и илустрације се међусобно допуњују и делују заједно. Сливковница је књига у којима су илустрације једнако важне (или чак важније) од речи у причању прича. Дете после слушања приче разговара и учествује и интерпретацији текста што утиче на развој говора. Током читања дете учи и како се држи књига, како се окрећу листови и чува за наредно читање. Ликови из прича помажу детету да се суочи са догађајима из реалног света доживљавајући разне емоције.

Приликом одабира сликовнице важно је утврдити тему и садржај приче, да ли одговара тој старосној групи деце, да ли је добро написана, да ли су илустрације тачне у односу на текст и како оне помажу у стварању емоција. Квалитетно написан текст сликовнице подстиче развој језичких и комуникацијских вештина код деце. Илустрације помажу деци да разумеју причу и визуелно разумевање текста (Муџић, 2023). Сликковнице им помажу да развију осећај за лепо, уметност и књижевност. Оне су визуелни доживљај текста. Деца кроз игру добијају важне лекције о моралу и међусобној комуникацији. Важно је да науче да слушају друге као и да искажу своје мишљење. Све то доприноси њиховој способности стрпљења, учења и читања када крену у школу. Читање сликовница такође пружа прилику за развој социјалних и емоционалних вештина. Деца се могу идентификовати са ликовима и њиховим емоцијама што им помаже у разумевању и изражавању властитих осећаја. Такође, кроз дијалоге о причама, деца уче како комуницирати, слушати друге и изражавати своје мисли и идеје на јасан и кохерентан начин (Šišnović, 2011).

Читањем се стичу нова знања и учи из искуства претходних генерација. „Подршка читању и вођење је стратешки важан елемент културе, средство за повећање интелектуалног потенцијала нације, креативног развоја појединца и друштвене активности друштва” (Belogortseva, 2011).

ЛИТЕРАТУРА

- Belogortseva, A. G. (2011). *Podrška i razvoj čitanja djece u biblioteci putem bibliografije. Promocija čitanja u bibliotekama Čuvaške Republike Krug u biblioteci za podršku čitanju*. Preuzeto 20. novembra 2024. sa <https://sn.rs/kabke>
- Mužić, A. (2023). *Slikovnica u dečjem vrtiću – kada, kako i zašto u funkciji razvoja govora, jezika i komunikacija?*. Rijeka: Učiteljski fakultet.

Поповић, Д. и Нововић Т. (2020). Улога сликовнице у процесу почетног описмењавања у вртићу и школи. *Кругови детињства*, (1), 12.

Šišnović, I. (2011). Odgojno –obrazovna vrijednost slikovnice. *Dijete, vrtić, obitelj*, 17 (66), 8-9. Preuzeto 21.11.2024. sa <https://hrčak.srce.hr/124183>

Др Миланка Маљковић¹, проф.
ВШССОВ у Кикинди
Др Србислава Павлов², проф.
ВШССОВ у Кикинди

МЕТОДИЧКЕ АКТИВНОСТИ ИЗ РАЗВОЈА ГОВОРА У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА „СВАКА ПРИЧА НЕШТО ПОРУЧУЈЕ“ – ПРЕДЛОЗИ СТУДЕНАТА

РЕЗИМЕ: Ауторке у теоријском делу рада истичу вредност књижевних текстова у раду са децом предшколског узраста наглашавајући да, поред говорног развоја, они подстичу децу на истраживање и упознавања света који их окружује, откривање и схватање веза и односа, али и пружају простор за дечје стваралаштво. Књижевни садржај се осветљава са аспекта говорне, ликовне и музичке културе преко људске моторике и невербалне комуникације. Задатак васпитача је да приликом рада на књижевним текстовима заједно са децом истражује, ствара радно-игровна средства. Васпитач мора увек да буде осетљив и свестан ситуације, да прави добре изборе, уважава грешке, подстиче индивидуалност и дечју посебност. У практичном делу рада приказани су предлози методичких активности из развоја говора и радно-игровних средстава и илустрације тока њихове израде у оквиру пројекта „Свака прича нешто поручује“ који су потекли од стране студената треће године.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: *методичке активности из развоја говора, радно-игровна средства, предлози студената*

УВОД

Савремено друштво изискује целовита и комплексна знања, те се и у образовању тежи интердисциплинарном и мултидисциплинарном знању које се интегративним и синтетичким процесима (Павлов, Јегарски и Михајлов, 2014). Такође, и нова сазнања о дечјем развоју намећу промену трендова у образовању. Како ауторка Стојановић (2023) наглашава, један од ових трендова се тиче и креирања и имплементације предшколских курикулума

¹ maljkovicm62@gmail.com

² pavlovs@vaspitacka.edu.rs

утемељених на идеји да деца уче кроз своја практична искуства фокусираним на њиховим интересовањима. Резултати бројних истраживања упућују да предшколски курикулуми засновани на активном учењу деце позитивно утичу на дечји академски и друштвени развој (Helm i Kas, 2011; према Стојановић, 2023), као и да деца која уче кроз активности заснованим на пројекту дуже памте садржаје и дубље разумеју оно што уче (Beneke i Ostrosky, 2015; према Стојановић, 2023).

Основе програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“ (у даљем тексту *Основе програма*) сукцесивно су увођене почевши од школске 2019/20. године, да би га школске 2022/23. године примењивале све предшколске установе на територији Републике Србије (*Правилник о Основама програма предшколског васпитања и образовања*, 2018). *Основе програма* „засноване су на савременим теоријским сазнањима, међународним документима образовне политике, примерима квалитетне инклузивне праксе и програмима предшколског васпитања и образовања у свету“ (Маљковић и Павлов, 2022, стр.78) и у њему се огледа холистички приступ – прихватање детета као јединствене личности. Дете је биће које истовремено јесте и бива јер кроз оно што јесте постаје оно што ће бити (ibidem, 2022). Деца уче целим својим бићем тако да квалитет односа који формира са својим вршњацима и одраслима и квалитет искуства које стичу у свом окружењу могу да отежају или, пак, да подстичу њихов однос према учењу. Учење се у *Основама програма* схвата као социјални процес обликован учешћем детета као целовитог бића и квалитетом интеракција које оно гради са својим окружењем. Како дете учи интегрисано, васпитач у вртићу развија интегрисан приступ учењу којим подржава интегрисано учење (Крњаја и Павловић Бренеселовић, 2022). Овакав приступ повезује различита подручја дечјег развоја и највише одговара реалном животу који је интерактиван (Павлов, Јегарски и Михајлов, 2014). У оваквом холистичком приступу сви аспекти развоја детета: здравствени, интелектуални, социјални, уметнички, креативни и духовни

подједнако су важни (Ђорђевић, 2019; према Ђорђевић и Келемен Милојевић, n.d.).

Ауторке Ђорђевић и Келемен Милојевић наводе драмски метод као метод којим може да се „интегрише више развојних области, али и сви сегменти једне развојне области. Будући да се драмски метод може применити у свим подобластима развоја говора, те се скоро сви циљеви у области развоја говора могу достићи помоћу овог метода [...]“ (Ђорђевић и Келемен Милојевић, n.d., стр. 3).

ТЕОРИЈСКИ ДЕО

Упознавање деце већ у предшколском узрасту са књижевним текстовима има многоструку функцију у развијању и образовању њихове целокупне личности, зато што књижевни текст утемељује и профилира личност детета, јер се дете поистовећује са јунацима и радњом из текста. Текстови намењени деци предшколског узраста су извори учења, чији садржаји их мотивишу да постављају питања, упознају симболички језик и да да подстичу њихову машту. Јасно је да садржаји текста не могу мењати реалне животне ситуације и догађаје, али могу бити „извор садржаја којима ће се подупирати истраживање тематике и омогућити деци да тематику коју истражују сагледавају на другачији начин“ (Крњаја и Павловић Бренеселовић, 2022, стр. 39). Дететова мотивисаност да слуша текст и учествује у процесу комуникације је у великој мери условљена садржајем. Само садржај који је битан и значајан за дете, који побуђује његово интересовање и подстиче га на проналажење и истраживање личних значења у стању је да подстакне комуникацију на релацији дете – књижевни текст.

Поред говорног развоја, садржаји ових књига подстичу децу на истраживање и долажење до података о свету који их окружује, тако што откривају и схватају постојеће везе и односе, пружајући простор за дечје стваралаштво и омогућавајући истовремено деци да буду слушаоци и

ствараоци. Текст који слушају истовремено их мотивише на нека нова стварања на основу личног знања и искуства. Односно, ови текстови мотивишу децу да повезују сопствена искуства и знања са новим доживљајима и акцијама.

Књижевни садржај се осветљава са аспекта говорне, ликовне и музичке културе, преко људске моторике и невербалне комуникације. Неопходно је напоменути да деца у тежњи за самоостварењем бирају активности које су им блиске, а помоћу којих излазе из оквира стварности, из себе и граница садашњости. „Игра омогућава и оригиналан увид и приступ проблему доминације и инфериорности: деца изузетних способности и инвентивности сама креирају игру, али је надграђују, повлачећи у њу и другу децу...указујући тако на то да имају изражене лидерске потенцијале и способност за кооперативно комуницирање“ (Кошничар, 2002, стр. 77).

Игра и активности засноване на садржајима књижевних текстова код детета развијају интелектуалне и телесне способности, култивишу његов емотивни живот и понашање, обликују укус, естетско понашање, смисао за лепо и естетичко просуђивање. Неопходно је истаћи да се успех током рада не мери само оним што дете покаже, већ оним што се дешава у његовој психи и сазнајном процесу јер је управо то пут детета ка овладавању самог себе.

Соба креативног васпитача данас је „изложбена просторија“, препуна занимљиве и привлачне грађе, која показује, како процес, тако и производе дечјег рада. Он на активности са децом гледа више од рутинског посла, а у њиховим реализацијама проналази лично задовољство. Није у ситуацији да детаљно планира све активности, већ се случајно, у току процеса сусреће са њима, настојећи да их у потпуности искористи и помоћу њих да утиче на дечје стваралаштво. У току рада креативни васпитач захтева постојање повезаности целокупних односа. Његово знање мора полазити од основних до свеобухватних перцепција појмова које жели да представи деци. Неопходно је да васпитач у различитим и непредвиђеним ситуацијама током рада на

књижевном тексту има контролу над многим невидљивим деловима знања и вештина које су му потребне, односно, да има представу целог процеса који треба да реализује. Мора бити способан да разуме децу, да види лепоту и сврху њихових исказа и покрета, да схвати широку отвореност њихових чула за новим сазнањима, а при том да их поштује и уважава њихова мишљења. Васпитач мора да организује ситуације у којима дете може да буде оно што јесте, да слободно говори о себи и својим осећањима, да предлаже и изводи закључке. У току стваралачког процеса васпитач је суочен са новим значењима која деца граде и са значењима која изражавају. Сензибилност је материјал са којим он ствара, а производ је значење које се јавља из узајамног деловања. Отуда је задатак васпитача приликом рада на књижевним текстовима да заједно са децом ствара интересантна радно-игровна средства која ће децу мотивисати да стичу интегритет у личним намерама, односно да васпитач буде осетљив и свестан ситуација, да прави добре изборе, уважава грешке, подстиче индивидуалност и дечју посебност.

Пројекат под називом „*Свака прича нешто поручује*“ настао је у сарадњи са Народном библиотеком „Јован Поповић“ у Кикинди током школске 2023/24. године.

Пројекат се састојао из неколико активности. Прва активност била је одлазак у Народну библиотеку „Јован Поповић“ у Кикинди и сусрет са библиотекарком која је студенткиње упознала са књижевним делима за децу (Слика 1, Слика 2 и Слика 3).

Слика 1: *Посета Народној библиотеци „Јован Поповић“ у Кикинди*

Слика 2: *Посета Народној библиотеци „Јован Поповић“ у Кикинди*

Слика 3: *Посета Народној библиотеци „Јован Поповић“ у Кикинди*

Методички изазов за студенте треће године Високе школе струковних студија за образовање васпитача у Кикинди био је да на основу одабраног текста, у оквиру наставног предмета Методичке активности из развоја говора, конципирају предлоге методичких активности на одабране текстове и израде оригинална радно-игровна средстава којима би мотивисала децу на рад, креативност и стваралачко учење.

ПРАКТИЧНИ ДЕО: ПРЕДЛОЗИ МЕТОДИЧКИХ АКТИВНОСТИ ИЗ РАЗВОЈА ГОВОРА И РАДНО-ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА У ОКВИРУ ПРОЈЕКТА „СВАКА ПРИЧА НЕШТО ПОРУЧУЈЕ“

У делу који следи издвојили смо неколико примера методичких активности, са илустрацијама радно-игровних средстава и процеса њихове израде у оквиру пројекта „Свака прича нешто поручује“.

АКТИВНОСТ 1.

ОБРАДА ПРИЧЕ ИЗ СЛИКОВНИЦЕ „ЉУТИТО МЕЧЕ“

СТУДЕНТ: ТАМАРА РАДИН

Васпитно-образовни задаци:

- Богаћење дечјег речника
- Развијање стваралачке активности код деце
- Развијање креативног размишљања
- Подстицање тимског рада

Облици рада:

- Фронтални облик рада
- Индивидуални облик рада
- Рад у пару
- Групни облик рада

Методе рада:

- Метода разговора
- Демонстративна метода
- Метода давања налога и упутстава

Радно-игровна средства:

- Луткице ликова из приче
- Већи шал који би помогао при импровизацији мале сцене за децу

Реализација активности:

У вртић ћу доћи 15 до 20 минута пре почетка активности како бих припремила простор за рад, као и сва потребна средства којима ћу олакшати реализацију активности. Након обављених припрема, позваћу децу у радну собу и почети уводни део активности.

Када уђем у радну собу поздравићу децу. Питаћу их да ли желе да учествују у једној занимљивој активности. После њихових одговора, поставићу им питања која ће ми помоћи да их уведем у централни део активности. Нека од тих питања су: *Шта ви обично радите када падне мрак? Да ли идете да спавате или остајете будни до касно? Шта се вама десило када сте дуго остали будни? Да ли мислите да је то здраво и да то мала деца попут вас треба да раде? Зашто?* Након дечјих одговора саопштићу деци да ћу им уз помоћ луткица у импровизованом позоришту испричати причу. Пре почетка приче објашњавам непознате речи за које сматрам да је то потребно. Након тога почињем са причањем приче.

У централном делу активности, одлазим иза стола на којем се налази шал, тако да прекрива део стола иза којег ћу се ја „сакрити“. Деци причу говорим гласно, јасно и изражајно како би ме што боље разумела и како би их сама прича заинтересовала и оставила утисак на њих. Након приче питаћу децу да ли им се допала, који део им је најзанимљивији, да ли их ликови из приче подсећају на неке особе које они познају, које су особине ликова и сл. Након тога даћу им прилику да уз помоћ средстава које сам направила, на свој начин, репродукују причу. Деца ће моћи да изаберу начин рада - појединачно, у пару, у групи, у зависности од њихових склоности. Циљ овога је да се код деце подстакне стваралачка активност и смањи страх од прављења „грешака“. Потрудићу се да се деца максимално ослободе током презентовања приче и позитивно ћу реаговати на измене које ће дете направити у фабули. Похвалићу излагање сваког детета.

Након интерпретације приче од стране деце, пустићу им „Песмицу о меду“ како би се она опустила, али и научила неке ствари о овој дивљој животињи. На пример чиме се храни, кога се то медвед плаши, будући да се у песми помињу мед, крушке, ловац и пчеле. Након песмице, још једном ћу похвалити децу због њихових занимљивих закључака.

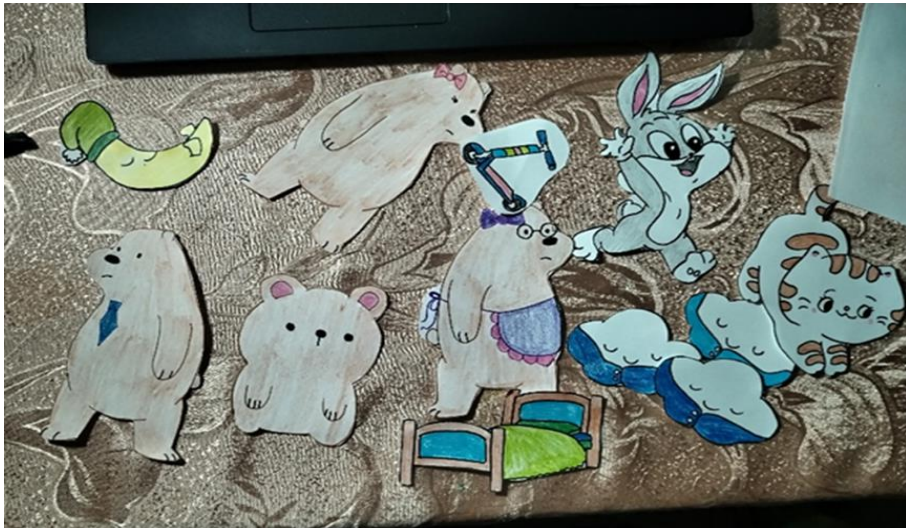
Као радно-игровно средство за ову активност користила бих луткице ликова које су израђене од папира из блока и штапића, а украшене различитим ликовним материјалима. Са личног аспекта, сматрам да је овакав приказ приче много занимљивији од једноставног причања приче, без коришћења реквизита.

ИЛУСТРАЦИЈЕ РАДНО-ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА И ПРОЦЕСА ЊИХОВЕ ИЗРАДЕ

На фотографијама које следе приказан је процес израде (Слика 4; Слика 5 и Слика 6), као и крајњи изглед радно-игровних средстава за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Љутило мече“ (Слика 7).

Слика 4: Процес израде радно-игровних средстава за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Љутило мече“

Слика 5: Процес израде радно-игровних средстава за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Љутило мече“

Слика 6: Процес израде радно-игровних средстава за реализацију активности

Слика 7: Крајњи изглед радно-игровних средстава за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Љутице мече“

АКТИВНОСТ 2.

ОБРАДА ПРИЧЕ ИЗ СЛИКОВНИЦЕ „ САМО ХРАБРО ИЛИ СВАКО СЕ ПОНЕКАД БОЈИ“

СТУДЕНТ : ЈЕЛЕНА СТОЈАНОВИЋ

1. Задаци за дете:

Разумевање и доживљавање новог текста и усавршавање говора и комуникације, као и уочавање и повезивање моралних поука приче са свакодневним животом. Усвајање поуке из приче.

2. Задаци за васпитача:

- Развијање љубави према књижевним делима
- Богаћење дечијег речника и неговање граматички правилног говора
- Развијање способности слушања, разумевања, доживљавања и памћења
- Развијање креативности, радозналости и маште.
- Подстицање деце на разговор о причи

3. Позитивни ефекти (добробит) за децу изазавне предложеном активношћу

Сматрам да је добробит за дете највише истакнуто у овој активности реченицом која је закључак приче а то је: **Да никада не треба да се плашимо да питамо за помоћ, јер ће нам увек неко помоћи.**

Уводни део:

У уводном делу окупићу децу у полукруг, обраћам им се да ме пажљиво слушају, јерћу им испричати шта ми се то десило на путу до вртића.

Када сам кренула у вртић, у једној улици сам угледала једног великог пса. Питаћу децу да ми кажу шта мисле да сам урадила. Очекујем да ће деца дати разне одговоре, нпр. „Пришла си му“, „Играла си се са њим“, „Дозивала си га“ „Дала си му да једе“, „Уплашила си се“.

После дечјих одговора рећи ћу им да сам се уплашила. Питаћу децу да ли су се она некад уплашили и чега. Наставићу своју причу тако што ћу им рећи да је дошао један дечак који је рекао да је то његов пас и да нема разлога да се плашим. Али, свако од нас се понекад уплаши! Дечак ми је поклатио једну сликовницу о гаврану по имену Чарапко и рекао да је однесем у вртић и прочитаћу деци како бисмо сви сазнали шта је све малог гаврана задесило.

Централни део:

Припремићу апликације/илустрације које ће пратити ток приче. Причаћу јасно и изражајно и тиме држати дечју пажњу.

Након прочитане приче питаћу децу:

- „Које се све животиње помињу у причи?“
- „Зашто мали гавран Чарапко није рекао својим другарима да се плаши?“
- „Да ли је гавран Чарапко правилно поступио према другарима?“
- „Шта смо научили из ове приче, која је поука?“

Након ових питања мотивисала бих децу да причају причу , али и да мењају крај, почетак приче, да додају неке нове ликове или промене сам ток приче.

Завршни део:

У завршном делу деца ће прећи у литерарну просторну целину где ће правити маске (гаврана, меде, овце, јазавца и зеке). Затим ће украшавати своје маске онако како они буду желели користећи фломастере и воштане боје. Док раде слушаће песму „Страх од мрака“. Након тога, свако дете ће, уз своју маску, одглумити лик из приче.

ИЛУСТРАЦИЈЕ РАДНО-ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА И ПРОЦЕСА ЊИХОВЕ ИЗРАДЕ

На фотографији (Слика 8) приказан је крајњи изглед радно-игровних средстава за обраду приче из сликовнице „Само храбро или свако се понекад боји“. На фотографијама (Слика 9; Слика 10, Слика 11; Слика 12; Слика 13; Слика 14; Слика 15; Слика 15; Слика 16 и Слика 17) приказан је процес њихове израде.

Слика 8: Готове апликације за причу „Само храбро или свако се понекад боји“

Слика 9: Материјал за израду апликација

Слика 10: Исцртавање скице за прављење ликова

Слика 11: *Исечене скице залепљене на картон и спремне за сечење*

Слика 12: *Исечене скице залепљене на картон и спремне за сечење*

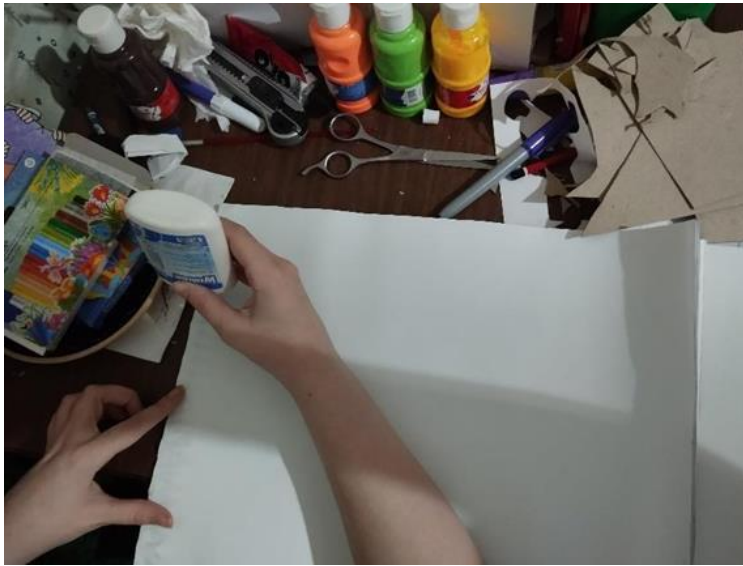
Слика 13: Сечење ликова

Слика 14: Бојење ликова

Слика 15: Исечени ликови на штапићу

Слика 16: Спајање листова и лепњење на картон

Слика 17: Осликовање позадине

АКТИВНОСТ 3.

ОБРАДА ПРИЧЕ ИЗ СЛИКОВНИЦЕ „ТРИ ПРАСЕТА“

СТУДЕНТ: КАТАРИНА МИХАЈЛОВ

4. Задаци за дете:

Богаћење речника новим речима, упознавање деце са мотивом заједништва, развијање сарадничког односа, развијање љубави према књижевним делима, уочавање разлика у структури материјала.

5. Задаци за васпитача:

Да развије свест код деце о важности слушања саговорника, да подстакне децу на логичко размишљање, да деци развије љубав према књижевним делима, инспирише их на креативност, стваралаштво и истраживачке активности.

6. Позитивни ефекти (добробити) за децу изазване предложеном активношћу.

Добробити за децу изазване овом активношћу могу се огледати у социјализацији деце као најбитнијем фактору њиховог одрастања. Поред социјализације, деца ће развијати дечју машту и самим тим биће мотивисана на размишљање и неговање пажње. Деца ће научити да у радној атмосфери слушају саговорника и тиме ће развијати личну комуникацију вербалним или невербалним путем. Поред свега тога, добробит за децу је што ће се на занимљив начин дружити и учити кроз игру.

ОПИС АКТИВНОСТИ:

Уводни део активности заснивао би се на касивању текста. Започела бих разговор причом да сам за викенд, заједно са својом браћом, правила кућицу за нашег кућног љубимца како му не би било хладно током зиме. Након тога, упитала бих децу да ли је неко од њих био вредан и на који начин. Циљ ових питања је управо то да их подстакнем да размишљају о марљивости, о заједничким снагама и вредности заједништва. Управо ти мотиви би ми били мотивација за централни део активности који би уследио након питања попут:

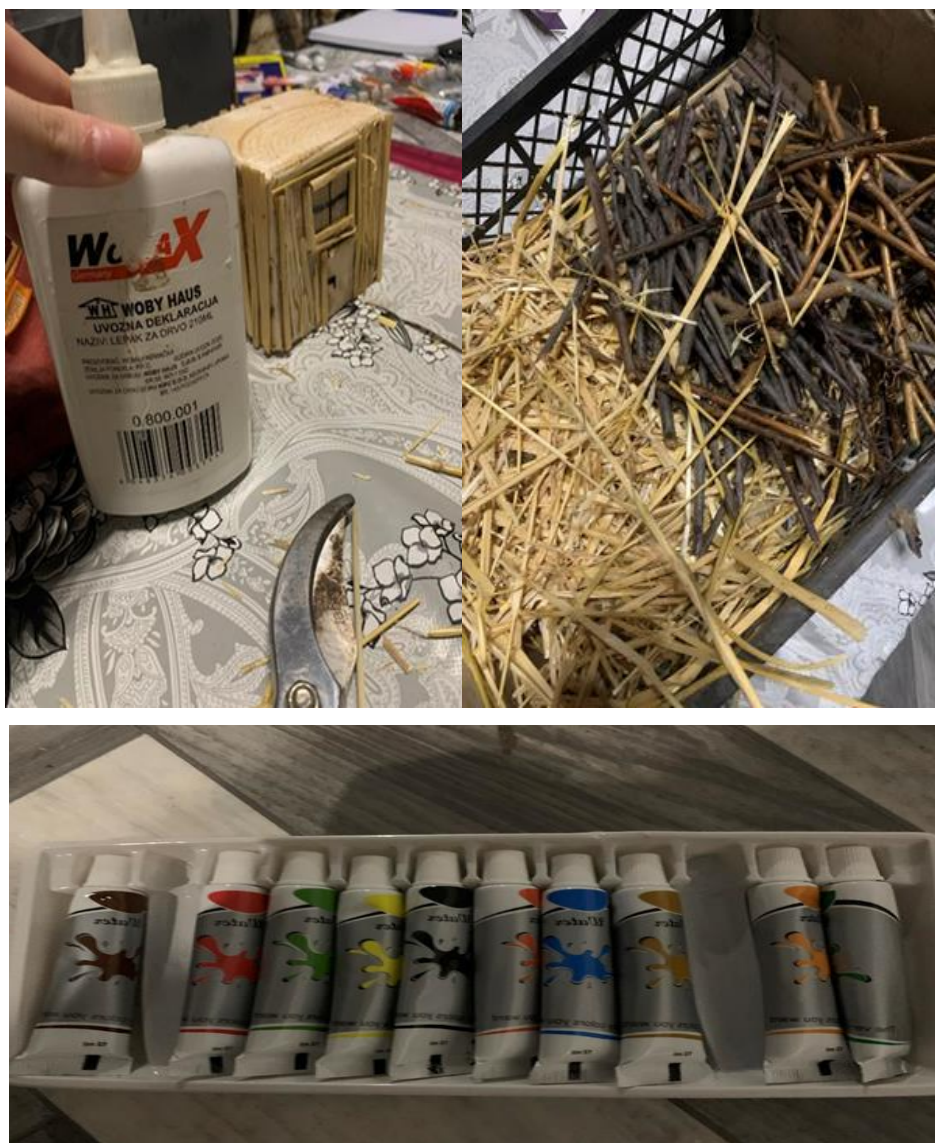
„Да ли волите бајке?“, „Да ли вам родитељи/баке или деке читају бајке пред спавање?“, „Која је ваша омиљена бајка и због чега?“

У централном делу активности деци бих драматизацијом обрадила текст приче "Три прасета". Изражаваћу се речима које су њима позната, које ће разумети, користићу фацијалну експресију, гестове и мимику. Трудићу се да текст изведем са топлином, променом тона и темпа како бих деци држала пажњу и дочарала све на што сликовитији начин. Након драматизације, методом препричавања, заједно са децом, причаћемо о причи постаљајући им питања и очекујући различите одговоре. Нека од питања би била: „Како се зове прича?“, „Колико ликова има у овој причи?“, „Од чега је свака кућица направљена?“, „Ко је у овој причи добар, а ко зао?“, „Због чега?“ Очекујем да ће сва деца бити мотивисана и заинтересована за разговор. Такође, очекиваћу радну и веселу атмосферу у радној соби.

Завршни део активности биће заснован на драматизацији приче, али у овом случају деца ће бити та која ће је препричавати уз помоћ радно-игровних средстава која сам претходно направила. Деца која буду желела ће учествовати и активност у завршном делу ће трајати у зависности од њиховог интересовања.

ИЛУСТРАЦИЈЕ РАДНО-ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА И ПРОЦЕСА ЊИХОВЕ ИЗРАДЕ

На наредним фотографијама приказан је процес израде (Слика 18), као и крајњи изглед радно-игровних средстава за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Три прасета“ (Слика 19 и Слика 20).

Слика 18: Материјал коришћен у изради радно-игровних средстава

Слика 19: Радно-игровна средства за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Три прасета“

Слика 20: Радно-игровна средства за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Три прасета“

АКТИВНОСТ 4.

ОБРАДА ПЕСМЕ ДУШКА РАДОВИЋА „ЗАМИСЛИТЕ“

СТУДЕНТ: КРИСТИНА БОГОСАВЉЕВ

1. Задаци за дете:

Разумевање и доживљавање новог текста, усавршавање говора и комуникације као и развоја памћења нове песме. Усвајање нових и проширивање постојећих сазнања о разним појмовима.

2. Задаци за васпитача.

- Развијање креативности, редозналости и маште.
- Развој правилног говора.
- Развој памћења и доживљавања.
- Богаћење дечијег речника.
- Развој креативности.

3. Позитивни ефекти (добробит) за децу изазване предложеном активношћу.

Деца ће кроз ову активност развити говор што је најбитније за њих, научиће да слушају друге, запажају, развијају памћење, негују креативност, препричавају, али и измишљају нове текстове у складу са личним животним искуствима.

ОПИС АКТИВНОСТИ

Уводни део:

Након окупљања деце рећи ћу им да бих волела да се боље упознамо. Потом ћу их питати да ли желе да чују песмицу и да ми помогну да заједно откријемо наслов и садржај песмице. Показујем им откривалицу испод које се крије цртеж песмице. Кажем им да ћу им постављати питања, а они ће погађати. Након тачног одговора прилазиће пану и откривати поље које желе. Када откријемо сва поља питаћу децу шта виде на слици (лађу, прозоре, море, рибице, принцезу...). Са тим завршавам уводни део.

Централни део:

У главном делу ћу деци открити која је песмица у питању и истакла наслов који гласи „Замислите“. Узимам цртеж испод откривалице и крећем деци да изражајно и гласно и јасно казујем текст. Када завршим постављам им питања у вези са садржајем текста, мотивишући их да промишљају и дају што више одговора. Разговарамо о необичним речима и мотивишем их да испричају текст на свој начин.

Завршни део:

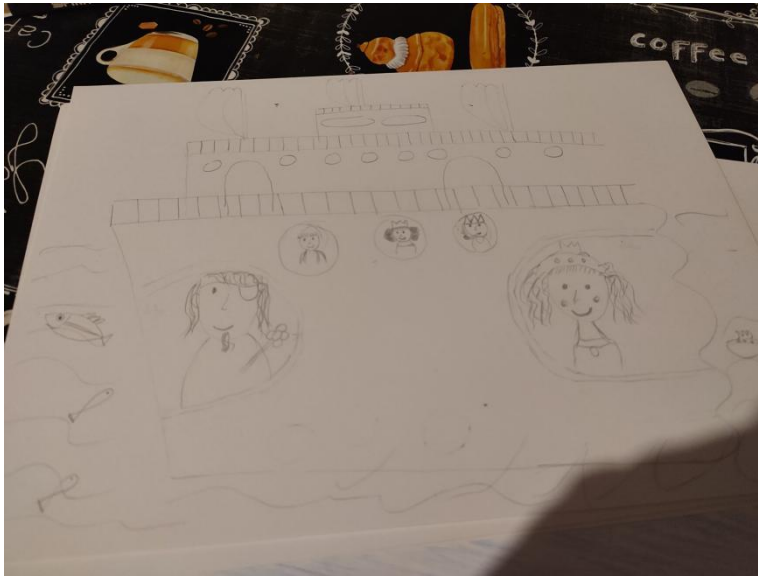
У завршном делу позваћу децу да пронађу место у соби где им највише прија, да узму папир и боје и да нацртају оно што им се свидело у песми. У позадини док цртају пустићу верзију песме. Када заврше своје цртеже мотивисаћу децу да свако од њих опише то што је нацрта, а потом да направимо изложбу у ходнику вртића.

ИЛУСТРАЦИЈЕ РАДНО-ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА И ПРОЦЕСА ЊИХОВЕ ИЗРАДЕ

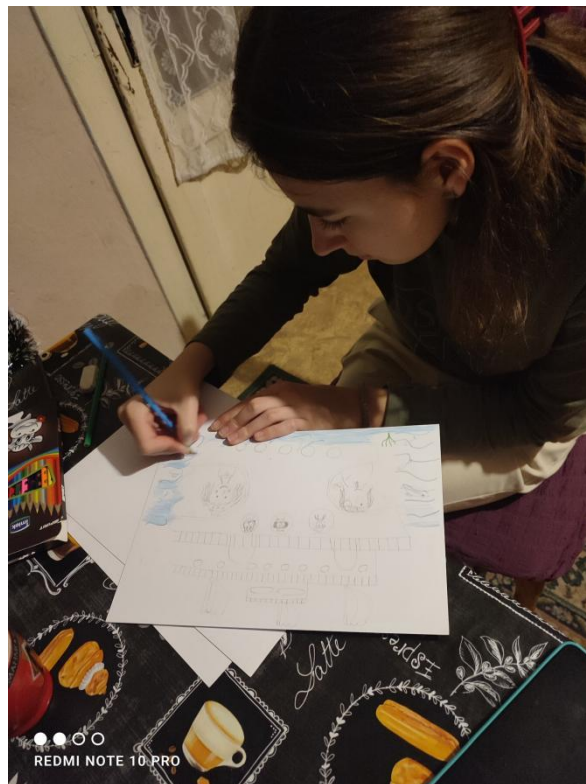
На наредним фотографијама приказан је процес израде (Слика 21; Слика 22; Слика 23), као и крајњи изглед радно-игровних средстава за реализацију активности обрада песме Душка Радовића „Замислите“ (Слика 24 и Слика 25).

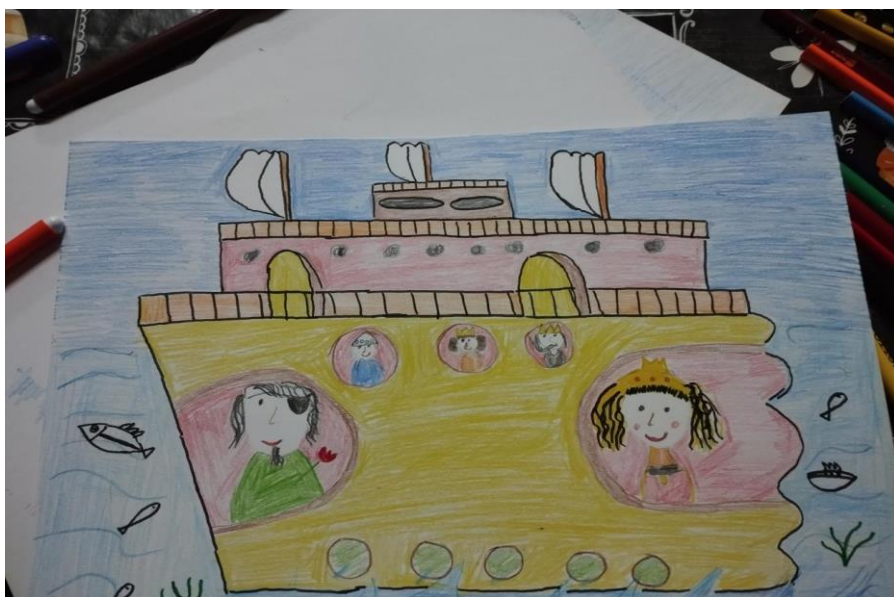
Слика 21: Материјал коришћен у изради радно-игровних средстава

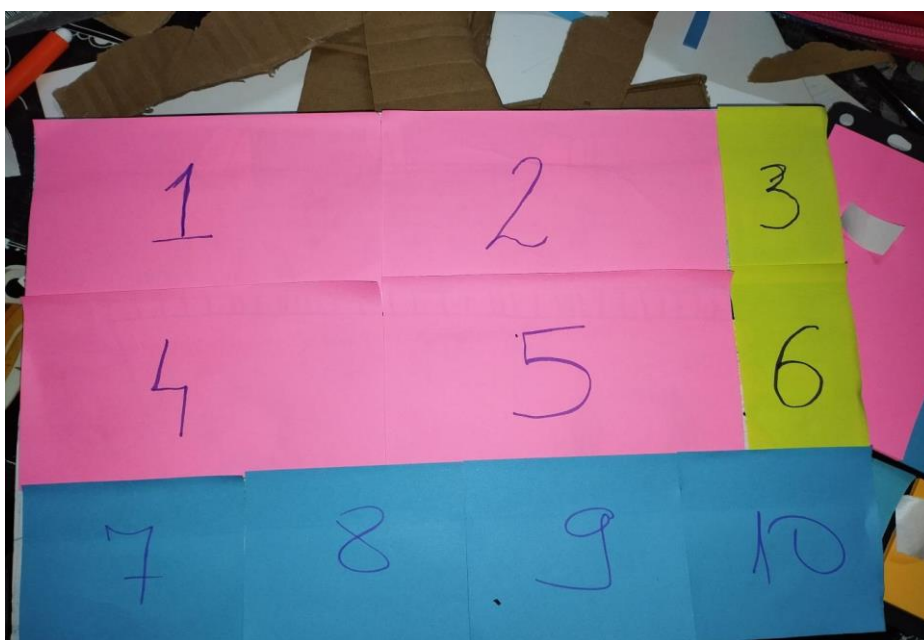
Слика 22: Цртеж без бојења

Слика 23: Процес цртања цртежа испод откривалице

Слика 24: Обојени и завршени цртеж испод откривалице

Слика 25: Откривалица

АКТИВНОСТ 5.

ОБРАДА ПРИЧЕ ИЗ СЛИКОВНИЦЕ „ЛАВ И МИШ“

СТУДЕНТ: УНА РОДИЋ

1. Задаци за дете:

Разумевање и доживљавање новог текста и усавршавање говора и комуникације, учовање и повезивање моралних поука басне са свакодневним животом.

- Препознавање карактеристике животиња лава и миша.
- Усвајање текста басне.
- Усвајање поуке из басне.

2. Задаци за васпитача:

- Развијање љубави према књижевним делима.
- Богаћење дечијег речника и неговање граматички правилног говора.
- Развијање способности слушања, разумевања, доживљавања и памћења.
- Развијање креативности, радозналости и маште.

3. Позитивни ефекти (добробит) за децу изазване предложеном активношћу.

Сматрам да је добробит за дете највише истакнуто у овој активности реченицом која је закључак басне а то је: **ВАЖНО ЈЕ БИТИ ЉУБАЗАН И ПРУЖАТИ ПОМОЋ ДРУГИМА, БЕЗ ОБЗИРА НА ЊИХОВУ ВЕЛИЧИНУ, МОЋ ИЛИ СТАТУС.**

ОПИС АКТИВНОСТИ:

Уводни део:

Након окупљања деце, обраћам им се и саопштавам да желим да им испричам шта ми се јуче десило на путу од вртића ка кући.

Шетајући паркићем у жбуну сам приметила птичицу повређеног крила. Питаћу децу шта мисле како сам реаговала. Очекујем да ће деца дати одговоре као што су: „Помогла си јој“, „Понела си је кући“, „Одвела си птичицу код ветеринара“, „Птичици си завила крило“, „Одвела си је кући да се угреје и да јој даш да једе“... После предложених решења рећи ћу им да су били управу и да сам птичицу однела кући. Ставила сам у кутију, дала јој да једе семенке и пије. Одвела сам је ветеринару да јој прегледа крило. Ветеринар јој је прегледао крило и рекао да ће се опоравити брзо и да ће за пар дана поново моћи да лети. После моје приче питаћу децу да ли су они некада неке помогли и шта је то добро што су урадили. Очекујем да ће деца бити мотивисана и да ће препричавати догађаје као што су: „Помогла сам баки да пређе пут“, „Помогао сам тети да покупи намирнице када јој је пукла кеса и све су испале на пут“, „Помогла сам другарици када се повредила“, „Родитељи су ми помогли да нахраним сам пса луталицу“...

После њихових прича питаћу дацу да ли желе да чују једну басну која се зове „Лав и миш“. Питаћу децу да ли неко зна да ми каже шта је басна. Очекујем да ће деца рећи да не знају. Објаснићу им да је басна кратка прича у којој су главни ликови животиње. Оне су представљене са особинама људи и могу да мисле и говоре.

Централни део:

У централном делу деци ћу са гињол луткама које сам направила одглумити басну „Лав и миш“. Затим ћу им поставити питање шта мисле зашто се та басна баш тако зове. Очекујем маштовите одговоре. Овако ћу децу увести у садржај приче уз напомену да ме пажљиво слушај.

Изражајно и разговетно ћу говорити. Глумићу са гињол луткама. Трудићу се да текст изведем са топлином, променом тона и темпа, уверљиво и јасно. Такође, трудићу се да причам тј. глумим одговарајућом брзином како би ме деца разумела. Такође, како бих деци одржала пажњу користићу се мимиком и гестовима.

Након завршетка басне постављају деци питања:

„Који су главни јунаци ове басне?“

„Шта је лав урадио мишу?“

„Како је миш помогао лаву?“

„Зашто је миш помогао лаву?“

„Шта смо научили из басне, која је порука?“

ВАЖНО ЈЕ БИТИ ЉУБАЗАН И ПРУЖАТИ ПОМОЋ ДРУГИМА, БЕЗ ОБЗИРА НА ЊИХОВУ ВЕЛИЧИНУ, МОЋ ИЛИ СТАТУС.

Завршни део:

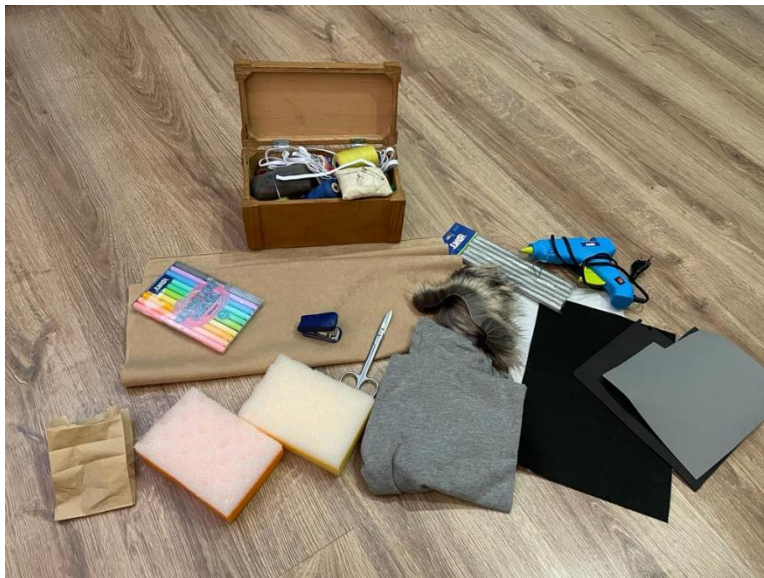
У завршном делу деци ћу понудити да ураде маске лава и миша. Деца ће се определили за израду гињола или маске за главу. Деци ћу понудити оловке у боји, фломастере и воштане боје као материјал за рад. После завршетка маске деца ће глумити са њима.

ИЛУСТРАЦИЈЕ РАДНО-ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА И ПРОЦЕСА ЊИХОВЕ ИЗРАДЕ

На фотографији (Слика 26) приказан је крајњи изглед радно-игровних средстава (гињол лутке) за обраду приче из сликовнице „Лав и миш“. На фотографијама (Слика 27; Слика 28; Слика 29; Слика 30; Слика 31; Слика 32; Слика 33; Слика 34; Слика 35; Слика 36; Слика 37; Слика 38; Слика 39; Слика 40 и Слика 41) приказан је процес њихове израде.

Слика 26: Завршни продукт – гињол лутке лава и миша

Слика 27: Потребан материјал за израду лутака

Слика 28: *Исцртавање скице*

Слика 29: *Исечена скица за шивење*

Слика 30: *Шивење лутке миша*

Слика 31: *Исцртавање ушију за мишића*

Слика 32: Уклапање ушију у модел лутке

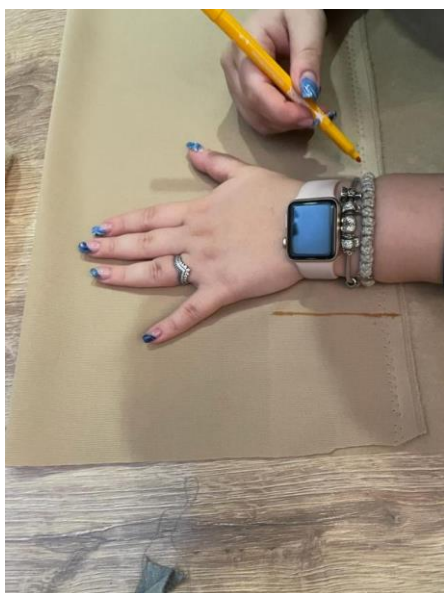
Слика 33: Ушивање ушију лутке

Слика 34: Стављање очију о носа, као и убацивање пуњење у лутку

Слика 35: Сечење и лепљење бркова

Слика 36: *Исцртавање скице за лутку*

Слика 37: *Исечена скица*

Слика 38: *Ушивена лутка лава*

Слика 39: *Преврнута лутка спремна за гриву и очи*

Слика 40: Лепљење гриве

Слика 41: Закачене очи и њушка, нацртана уста и стављено пуњења

АКТИВНОСТ 6.

ОБРАДА ПРИЧЕ ИЗ СЛИКОВНИЦЕ „УЗБУНА У БИСТРОМ ПОТОКУ“ СИМЕОНА МАРИНКОВИЋА

СТУДЕНТ: ЗОРАНА ЛАЗЕЦ

1. Задаци за дете:

- Усвајање текста и поруке приче.
- Примена поруке приче у свакодневном животу..

2. Задаци за васпитача:

- Богаћење дечјег речника.
- Развијање способности слушања, разумевања, доживљавања и памћења.
- Развијање креативности, радозналости и маште.

3. Позитивни ефекти (добробит) за децу изазване предложеном активношћу.

Сматрам да је добробит за дете највише истакнуто у причи где се сви ликови из приче труде да очисте воду у којој живи њихов пријатељ златна рибица. Да их подстакне на заједништво и међусобну подршку и помоћ.

ОПИС АКТИВНОСТИ

Уводни део:

Након окупљања деце, питаћу их да ли им се нешто чудно догодило. Ако потврдно одговоре питаћу их да ми опишу догађај. Питаћу их да ли желе да чују шта се то мени чудно десило у последњих пар дана, Надам се да ће бити знатижељни и заинтересовани. Рећи ћу им да сам испред своје куће пронашла једну кутију на којој је нацртана шума, а поред кутије кесу. По природи радознала, отворила сам кесу и пронашла играчке животиња – жабу, лисицу, рака, златну рибицу, птицу ... Унела сам кутију и кесу у кућу. Разгледајући играчке, сетила сам се једне приче коју бих желела да поделим са њима.

Очекујем да деца желе да чују причу, виде што сам донела и покажу радосналоост.

Централни део:

У централном делу деци ћу уз помоћ кутије која представља позориште и сличица којима су представљени ликови из приче испричати причу „Узбуна у бистром потоку“. Пре него што започнем са причањем приче, деци ћу поставити питање шта мисле шта се дешава у овој причи на основу кутије и сличица. Након дечјиих одговора, започињем причу где ћу јасно и разговетно изговарати реченице. Мењаћу тон говора како бих одржала деци пажњу и концентрацију.

Након завршетка приче поставићу деци следећа питања:

- „Које ликове све имамо у причи?“,
- „Шта се десило за рибицом Златом?“,
- „Шта се десило са водом у којој живи рибица Злата?“,
- „Шта су другарице од рибице Злате урадили поводом тога?“,
- „Како се завршила ова прича?“,
- „Шта смо научили из ове приче и која је поука?“

Након разговора пружићу прилику деци да она сама уз помоћ кутије и сличица испричају причу, уз моју помоћ, уколико је потребна.

Завршни део:

У завршном делу деци предлажем да нацртају причу онако како су је она доживела. Када деца заврше, заједно са њима ћу анализирати њихове цртеже, потом ћемо цртеже залепити на пано који ће се налазити у радној соби.

ИЛУСТРАЦИЈЕ РАДНО-ИГРОВНИХ СРЕДСТАВА И ПРОЦЕСА ЊИХОВЕ ИЗРАДЕ

На фотографијама које следе приказан је процес израде (Слика 42; Слика 43; Слика 44 и Слика 45), као и крајњи изглед радно-игровних средстава за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Узбуна у Бистром потоку“ (Слика 46).

Слика 42: *Израда радно-игровних средстава*

Слика 43: *Израда радно-игровних средстава*

Слика 44: *Израда радно-игровних средстава*

Слика 45: *Израда радно-игровних средстава*

Слика 46: *Крајњи изглед радно-игровних средстава за реализацију активности обрада приче из сликовнице „Узбуна у Бистром потоку“*

ЗАКЉУЧАК

Модернизација рада васпитача данас подразумева одступање од устаљених шаблона васпитно-образовног процеса како би се на што интересантнији начин подстицало децје мишљење, отвореност за нове идеје, стваралачко посматрање људи и појава, радозналост, а све то уз неговање његове индивидуалности и богаћење интелектуалне и емоционалне свести. У овако организованом раду васпитачи су пре свега, организатори рада, особе које мотивишу, иницирају, подстичу, усмеравају и прате децју активност.

ЛИТЕРАТУРА

Ђорђевић, И. и Келемен Милојевић, Љ. (n.d.) *Укључи ме и разумећу – примена драмског метода у вртићу*. Доступно на: <https://shorturl.at/HYEVk>

Кошничар, С. (2002). *Сценска уметност – учење кроз сценску игру*. Нови Сад: Змај.

Крњаја, Ж. и Павловић Бренеселовић, Д. (2022). *Водич за развијање теме/пројекта са децом: Интегрисани приступ учењу кроз теме/пројекте у складу са Основама програма ПВО „Године узлета“*. Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Р Србије.

Маљковић, М. и Павлов, С. (2022). *Основна полазишта методичких поступака у предшколској устанви: Приручник за студенте основних и мастер студија за васпитаче*. Кикинда: ВШССОВ.

Павлов, С., Јегарски, С. и Михајлов, З. (2014). Интегративни приступ у васпитно-образовном раду са предшколском децом – пример из праксе. *Образовна технологија бр. 1*, 55–60.

Правилник о Основама програма предшколског васпитања и образовања. (2018). „Сл. гласник РС – Просветни гласник“, бр. 16/2018.

Стојановић, Б. (2023). *Пројектни приступ учењу – искуства васпитача*. Јагодина: Факултет педагошких наука Универзитета у Крагујевцу.